

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 220/03-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. decembra 2003 predbežne prerokoval sťažnosť Ľ. M., P. B., zastúpenej advokátom Mgr. J. G., D. n. V., vo veci porušenia základného práva na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj práva podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť podľa čl. 35 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom a opatrením Slovenskej komory exekútorov z 31. januára 2002 č. j. 93/2002 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ľ. M. o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. mája 2002 doručená sťažnosť Ľ. M., P. B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. J. G., D. n. V., vo veci porušenia základného práva na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj práva podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť podľa čl. 35 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom a opatrením Slovenskej komory exekútorov (ďalej aj „komora“) z 31. januára 2002 č. j. 93/2002.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, že „v zmysle zák. č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti absolvovala v roku 1995 špecializačné štúdium

a následne (...) vykonala odbornú skúšku pre súdnych exekútorov podľa § 230 zákona č. 233/1995 Z. z.“. Ďalej uviedla, že 4. decembra 1995 zložila sľub exekútora a rozhodnutím ministra spravodlivosti Slovenskej republiky č. 5122/1995-30/46 bola vymenovaná za súdnu exekútorku do sídla v Považskej Bystrici v obvode Okresného súdu v Považskej Bystrici s účinnosťou od 4. decembra 1995. Od roku 1996 vykonávala nepretržite v uvedenom sídle svoju exekútorскую prax.

Slovenská komora exekútorov listom z 31. januára 2002 č. j. 93/2002, ktorý adresovala súdnemu exekútorovi JUDr. J. K., T., a ktorého kópiu zaslala sťažovateľke na vedomie, menovanému súdnemu exekútorovi oznámila, že „výkon *Exekútorského úradu L. M., súdnej exekútorky, P. B. zanikol vzhľadom na ustanovenie § 230, ods. 4 dňa 9. novembra 2001. V zmysle § 17, ods. 5 zákona 233/95 Z. z. - Exekučného poriadku Vás ustanovujeme za náhradníka súdneho exekútora L. M., ktorej výkon úradu zanikol*“. Podľa sťažovateľky „*Slovenská komora exekútorov a ministerstvo spravodlivosti týmto začali brať ako vykonávateľa exekučnej praxe v Exekútorskom úrade v Pov. Bystrici vyššieomenanú osobu a na mňa začali hľadiet ako na osobu bez oprávnenia vykonávať prax súdneho exekútora. Podľa veľmi stručnej kópie listu z 31. 1. 2002 k tomu malo dôjsť na základe § 230 ods. 4 pravdepodobne zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti*“.

Sťažovateľka ďalej uviedla, že „*postupom Slovenskej komory exekútorov boli porušené moje základné ľudské práva a slobody, predovšetkým právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť ako aj neodňateľnosť, nescudziteľnosť a nezrušiteľnosť týchto mojich práv, čím došlo k porušeniu čl. 35/1, 2 a čl. 12/1 Ústavy SR č. 460/1992 Zb.*“.

Sťažovateľka nakoniec uviedla, že „*som nútená domáhať sa ochrany mojich ústavou zaručených práv pred ústavným súdom, nakoľko náš právny poriadok nepozná inú možnosť obrany pred postojom samosprávneho orgánu súdnych exekútorov, ktorý je napriek výzve voči mne ako súdnemu exekútorovi nečinný*“, a navrhla, aby ústavný súd jej sťažnosti vyhovel a rozhodol, že: „*Základné právo sťažovateľky na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť spolu s jeho neodňateľnosťou, nescudziteľnosťou, nepremlčateľnosťou a nezrušiteľnosťou upravené v čl. 35 ods. 1 a čl. 12 ods. 1 Ústavy SR bolo porušené konaním Slovenskej komory*

exekútorov voči sťažovateľke spočívajúcom v nerešpektovaní statusu sťažovateľky ako súdneho exekútora“.

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že Slovenská komora exekútorov porušila jej základné právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikať a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť podľa čl. 35 ods. 1 a 2 ústavy v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy, pričom porušenie označených práv podľa nej spočíva „v nerešpektovaní statusu sťažovateľky ako súdneho exekútora“, pretože vychádzajúc zo zániku jej funkcie súdneho exekútora v zmysle § 230 ods. 4 Exekučného poriadku jej Slovenská komora exekútorov ustanovila náhradníka exekútora podľa § 17 ods. 5 Exekučného poriadku.

Podľa čl. 35 ods. 1 ústavy každý má právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť.

Podľa ods. 2 citovaného čl. ústavy zákon môže ustanoviť podmienky a obmedzenia výkonu určitých povolaní alebo činností.

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa § 230 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) výnimka zo vzdelania udelená podľa odseku 1 prestane platiť, ak ten, komu bola táto výnimka udelená, nezačne do dvoch rokov od nadobudnutia účinnosti tohto zákona štúdium na právnickej fakulte a do ďalších piatich rokov toto štúdium úspešne neskončí. Výkon exekútorského úradu zaniká uplynutím týchto lehôt.

Podľa § 17 ods. 5 Exekučného poriadku v prípade neobsadenia exekútorského úradu do vymenovania nového exekútora komora dočasne ustanoví náhradníka exekútora z exekútorov v rámci obvodu krajského súdu. Náhradník exekútor vykonáva exekučnú činnosť vo svojom mene.

Vzhľadom na uvedené skutkové tvrdenia sťažovateľky a na platnú právnu úpravu predmetných právnych vzťahov ústavný súd považoval za potrebné predovšetkým zaujať stanovisko k otázke, či napadnutý postup, resp. opatrenie Slovenskej komory exekútorov ako orgánu samosprávy exekútorov sa svojím obsahom nedotýka niektorého zo základných práv alebo slobôd sťažovateľky, a až potom pristúpil k preskúmaniu, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia prijatiu sťažnosti na ďalšie konanie.

Z citovaného čl. 35 ods. 2 ústavy vyplýva, že zákonodarca je oprávnený stanoviť určité podmienky zániku výkonu exekútorského úradu, tak ako to aj ustanovil v citovanom § 230 ods. 4 Exekučného poriadku, ale najmä v § 16 Exekučného poriadku, ktorého ods. 1, 2 a 6 znie:

„(1)Výkon exekútorského úradu zaniká

a) smrťou exekútora,

- b) vyhlásením exekútora za mŕtveho,
 - c) odvolaním exekútora.
- (2) Komora navrhne ministrovi odvolanie exekútora
- a) na žiadosť exekútora,
 - b) ak exekútor stratí štátne občianstvo Slovenskej republiky,
 - c) ak je exekútor právoplatným rozhodnutím súdu pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo obmedzený v spôsobilosti na právne úkony,
 - d) ak bol exekútor právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin alebo za trestný čin súvisiaci s exekučnou činnosťou,
 - e) na základe disciplinárneho opatrenia o zbavení výkonu exekútorského úradu,
 - f) ak zanikne jeho poistenie zodpovednosti za škodu,
 - g) ak si exekútor do troch mesiacov po zložení sľubu bez vážnych dôvodov neotvorí v exekútorskom úrade, do ktorého bol vymenovaný, kanceláriu a nezačne vykonávať exekučnú činnosť,
 - h) ak súd na návrh komory rozhodol, že exekútor vzhľadom na svoj zdravotný stav podľa lekárskeho posudku alebo rozhodnutia orgánu štátnej zdravotnej správy alebo orgánu sociálneho zabezpečenia nie je trvale spôsobilý vykonávať exekučnú činnosť.

(...)

(6) Pri zániku exekútorského úradu podľa ods. 1 komora dočasne ustanoví náhradníka podľa § 17 ods. 5“.

Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach zdôraznil, že pri výklade a aplikácii právnych predpisov treba vychádzať z ich účelu a zmyslu, pričom v zmysle čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou (napr. I. ÚS 37/95, II. ÚS 50/01, I. ÚS 52/02).

Zmyslom ustanovení Exekučného poriadku o zániku exekútorského úradu bolo vopred stanoviť taxatívny výpočet dôvodov zániku tohto slobodného povolania (napr. strata štátneho občianstva, strata spôsobilosti na právne úkony atď.), keď pripadá do úvahy odvolanie exekútora ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky, pričom v zásade by

odvolaniu mal predchádzať návrh Slovenskej komory exekútorov. Skončenie platnosti výnimky zo vzdelania predpokladaného Exekučným poriadkom na výkon exekútorského úradu, ktoré je tiež dôvodom na zánik exekútorského úradu podľa § 230 ods. 4 Exekučného poriadku, nie je výslovne viazané na odvolanie exekútora, hoci je predpokladom zániku tohto úradu, rovnako ako ďalšie dôvody na odvolanie zakotvené v § 16 ods. 2 Exekučného poriadku. Pri výklade a použití zákona síce treba vychádzať z toho, čo zákonodarca v zákone uviedol, avšak v prípade, keď proti sebe stoja v rámci toho istého zákona dva dôvody zániku exekútorského úradu rovnakého charakteru, pričom jeden dôvod predpokladá odvolanie z tejto funkcie a druhý dôvod je viazaný na zánik funkcie zo zákona, nemožno bez ďalšieho dospieť k záveru, že zánik funkcie exekútora v oboch uvedených prípadoch (tak podľa § 16 ods. 2, ako aj podľa § 230 ods. 4 Exekučného poriadku) nevyžaduje na návrh Slovenskej komory exekútorov odvolanie orgánom, ktorý exekútora do funkcie vymenoval, teda odvolanie ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky. *A fortiori* tak musí byť, ak zánikom tohto slobodného povolania sú dotknuté základné práva a slobody osoby, ktorá nadobudla práva, na základe ktorých vykonáva exekútorský úrad.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti bolo potrebné podľa názoru ústavného súdu považovať napadnutý postup, resp. opatrenie Slovenskej komory exekútorov za také, „ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť“ (§ 244 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, ďalej aj „OSP“). V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že Európsky súd pre ľudské práva už judikoval, že „právo sťažovateľa vykonávať právnu prax je *občianskym právom* v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“ (pozri *W. R. v. Rakúsko*, rozsudok z roku 1999, ďalej rozsudok *De Moor v. Belgicko* z roku 1987), ako už tiež judikoval napr. vo veci *Werner v. Poľsko* (rozsudok z 15. novembra 2001), že čl. 6 ods. 1 citovaného dohovoru „je aplikovateľný na odvolanie advokáta z jeho funkcií správcu konkurznej podstaty“.

2. Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv alebo slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Ústavný súd už uviedol, že súdom podľa čl. 46 ods. 2 ústavy sa rozumie všeobecný súd (I. ÚS 37/95).

Podľa § 244 ods. 1 OSP v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupu orgánov verejnej správy.

Podľa § 244 ods. 2 OSP v správnom súdnictve preskúmajú sudy zákonnosť rozhodnutí a postupu orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy.

V danom prípade sťažovateľka tvrdila, že došlo k porušeniu jej označených základných práv postupom a opatrením Slovenskej komory exekútorov z 31. januára 2002 č. j. 93/2002, ktorým komora vychádzala zo zániku jej výkonu exekútorského úradu zo zákona, a preto jej ustanovila náhradníka exekútora podľa § 17 ods. 5 Exekučného poriadku. Odhliadnuc od toho, že citované ustanovenie Exekučného zákona sa nevzťahuje na prípad sťažovateľky, pretože je aplikovateľné pri zániku výkonu exekútorského úradu podľa § 16 ods. 1 Exekučného poriadku, a nie podľa § 230 ods. 4 tohto zákona, napadnutý postup, resp. opatrenie, ale najmä Exekučným poriadkom predpokladané rozhodnutie o odvolaní exekútorke, pretože sa dotýka základných práv a slobôd, nepochybne zakladá právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa § 244 ods. 2 OSP. O tom, či napadnutý postup

orgánov verejnej správy spadá do preskúmvacej právomoci všeobecného súdu podľa § 244 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku, môže právne relevantným spôsobom rozhodnúť výlučne vecne a miestne príslušný všeobecný súd a až následne podľa čl. 127 ústavy *in fine* ústavy ústavný súd (*mutatis mutandis* I. ÚS 74/02).

Pokiaľ sťažovateľka nemá žiadne iné rozhodnutie, než iba list Slovenskej komory exekútorov z 31. januára 2002 č. j. 93/2002, z ktorého vyplýva opatrenie na ustanovenie náhradníka exekútora pre sťažovateľku, má možnosť požiadať o vydanie rozhodnutia adresované priamo jej, a to aj prostredníctvom správneho súdnictva, a takýmto spôsobom účinne brániť svoje práva dotknuté namietanými skutočnosťami uvedenými v sťažnosti. *A fortiori* to platí, ak sťažovateľka tvrdí, že príslušné orgány verejnej správy sú „*napriek výzve voči mne ako súdnemu exekútorovi nečinné*“ (I. ÚS 9/02).

Vzhľadom na uvedené a na subsidiárnu povahu ochrany základných práv zo strany ústavného súdu sa sťažovateľka má ochrany svojho práva domáhať predovšetkým na všeobecnom súde.

Treba poukázať ešte na skutočnosť, že sťažovateľka neuviedla nijaké dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by mohol ústavný súd zohľadniť, a tak napriek nevyužitiu účinných právnych prostriedkov sťažnosť prijať na ďalšie konanie.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. decembra 2003